vergadering **C126**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie

van 20 januari 2022

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de samenwerking tussen de sociale economie en de zorg- en welzijnssector
– 1223 (2021-2022) 3

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de investeringen in zes toponderzoeksinstellingen
– 1235 (2021-2022) 5

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verminderde kansen van oudere jobkandidaten
– 1292 (2021-2022) 8

VRAAG OM UITLEG van Rita Moors aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de coördinator van het Einsteintelescoopproject
– 1280 (2021-2022) 11

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitdagingen voor het Leuvense elektronica-onderzoekscentrum imec
– 1294 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rol van imec in de Europese chipstrategie
– 1303 (2021-2022) 13

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de innovatiesteun van het Agentschap Innoveren en Ondernemen in 2021
– 1302 (2021-2022) 19

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de nieuwe douaneformaliteiten wegens de Brexit
– 1282 (2021-2022) 25

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitvalcijfers ten gevolge van de omikronvariant en het toedienen van de coronaboosterprik op het werk
– 1316 (2021-2022) 28

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de samenwerking tussen de sociale economie en de zorg- en welzijnssector
– 1223 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt Vanryckeghem

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): We weten allemaal hoe moeilijk de zoektocht naar voldoende personeel in de zorg- en welzijnssector is. De gewone instroom vanuit het onderwijs is niet voldoende om de personeelsnoden in de zorgsector aan te vullen. De sector van de sociale economie anderzijds is dan weer op zoek naar kwaliteitsvolle en duurzame doorgroeimogelijkheden voor doelgroepmedewerkers. Hoewel de evolutie traag gaat, komen er toch meer en meer projecten en is er groeiende interesse om medewerkers uit de sociale economie bij reguliere werkgevers in de zorg- en welzijnssector te werk te stellen. In februari 2020 haalde ik dit thema ook al even in aan in deze commissie. Toen waren verschillende studies bezig en pilootprojecten aan de gang of net afgelopen. Telkens blijkt dat de sector van de sociale economie en die van de zorg en welzijn elkaar nog steeds niet zo goed kennen en dat er belemmeringen en drempels zijn in de regelgeving of diplomavereisten.

Onlangs werd het ESF-project (Europees Sociaal Fonds) Tea for Two in de provincie Limburg afgerond. Gedurende drie jaar werd er tijdens dit project met verschillende partners gezocht naar mogelijke samenwerkingsvormen tussen sociale economie en ouderenzorg, meer bepaald de woonzorgcentra. Ook werden er antwoorden of oplossingen gezocht voor mogelijke hindernissen om beide sectoren succesvol samen te laten werken. Er werd ook een praktijkgids uitgegeven met een draaiboek, een aantal buitenlandse praktijken waarmee uitgewisseld werd en verschillende beleidsaanbevelingen.

Mijn vragen in dit kader zijn de volgende.

Welke beleidsmatige conclusies trekt u uit de resultaten van dit ESF-project?

Hoe zult u ervoor zorgen dat deze beide sectoren elkaar sneller vinden?

Welke stimulansen wilt u hierrond geven?

Welke juridische of financiële hindernissen bestaan er vandaag nog en hoe wilt u die concreet wegwerken?

Hebt u over deze thematiek ook overleg met uw collega bevoegd voor Welzijn?

Wat is de houding van de sociale partners, werkgevers en vakbonden? Hoe staan zij tegenover die samenwerking tussen de sociale economie en de zorg- en welzijnssector?

Welke kansen ziet u in dezen concreet vanuit het decreet individueel maatwerk?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vandromme, dank voor deze interessante vraag en uw correcte analyse. De projecthouders van dit ESF-project zijn vóór de kerstvakantie, op 9 november 2021, op mijn kabinet ontvangen. Zij zijn hun praktijkgids met memorandum over het Tea for Two-project komen voorstellen aan mij en minister Beke. Uw vraag over mijn contacten met de minister van Welzijn is daarmee al beantwoord. Men had zelfs – dat was super interessant –

een doelgroepwerknemer en een rusthuisbewoner op hoge leeftijd meegebracht. Dat was zeer authentiek en leerrijk om naar hun concrete ervaringen te luisteren. Wij kregen commentaren uit de eerste hand.

Het ESF-project is in enkele Limburgse woonzorgcentra uitgevoerd en was inderdaad een succes. Het biedt mogelijkheden voor de toekomst. Onder meer op basis van verschillende bevragingen bij de medewerkers heeft men aangetoond dat het inzetten van doelgroepwerknemers in woonzorgcentra een positief effect heeft op het welzijn van alle medewerkers. Zowel bij het personeel van de ondernemingen van sociale economie als bij de werknemers van de woonzorgcentra zelf stelt men vast dat de werktevredenheid, de betrokkenheid, het eigenaarschap en het zelfvertrouwen dankzij deze samenwerking stijgen.

De betrokken woonzorgcentra waren Sint-Jan Berchmans, Home Elisabeth en Ter Vest. Zij zijn absoluut vragende partij om beroep te kunnen blijven doen op de doelgroepmedewerkers van de sociale-economiebedrijven, vzw De Biehal, vzw Maatwerkbedrijf De Ploeg en vzw De Sprong.

Beide sectoren wensen stap voor stap meer structurele kansen en mogelijkheden te creëren om de woonzorgcentra sterker te ondersteunen vanuit de sociale economie. Ik vind dat heel goed omdat zij op die manier ook voor extra zijinstroom zorgen, voor meer helpende handen in de ouderenzorg. Dat heeft natuurlijk ook een positief effect op de kwaliteit van het leven in een woonzorgcentrum. Als u vraagt of ik voor dergelijke initiatieven ben, dan antwoord ik: absoluut. Het is nu zaak om een goed beleidskader aan te reiken om deze samenwerkingen – die nu nog steeds projectmatig zijn – structureel mogelijk te maken en in de regelgeving te verankeren.

Mijn Departement Werk en Sociale Economie is daarrond nu al aan de slag. Er wordt een praktijkgids 'Samenwerking Sociale economie en Zorg' uitgewerkt met concrete praktische handvaten. Wij plegen hierover uiteraard ook overleg met het beleidsdomein Welzijn. Ook in het zesde Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 6) wordt er gepleit voor een sterkere samenwerking tussen sociale economie en de zorg- en welzijnssector. Daarin is er ook sprake van het opzetten van experimenten. Een van de mogelijkheden is de 'enclavewerking', maar er zijn ook tal van andere mogelijkheden.

Binnen de ruime zorg- en welzijnssector zullen we ons in eerste instantie focussen op de sector van de ouderenzorg, met een heel specifieke focus op de woonzorgcentra. Projecten zoals het Tea for Two-project tonen immers aan dat de functies of jobs binnen de woon- en ouderenzorg vrij vlot kunnen worden aangepast via deeltaken op maat van de doelgroepwerknemers. Het gaat dan om de toepassing van begrippen zoals jobcrafting en jobcarving. Jobcrafting betreft de invloed van het werk op de persoonlijke behoeftes en wensen. Welke aspecten van werk kunnen wij veranderen zodat zij beter aansluiten bij de wensen en behoeftes van de medewerkers? Bij jobcarving ga je uit van het aanpassen van taken of onderdelen van taken die niet onmiddellijk de kern van de functie betreffen. Jobcrafting vertrekt vanuit de medewerker, jobcarving vanuit zijn functie. De woonzorgcentra bieden een ideale test- en leeromgeving om de samenwerking met de sociale economie te intensifiëren. Het Departement Werk en Sociale Economie werkt nu een concreet vervolgtraject uit.

Tot slot, collega Vandromme: ik heb u duidelijk gemaakt dat ik heel veel kansen zie, ook vanuit het individueel maatwerk. Wij werken voort aan de operationalisering. Als je het decreet individueel maatwerk beschouwt als een kansendecreet, dan is dit een van de grote opportuniteiten.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Ik vind het fijn deze commissie te beginnen met een zeer positief bericht. De authentieke ontmoeting waarover het hier gaat, was meer dan Tea for Two, het was tea voor een groep. Het is mooi om te horen dat dit echt wel leeft. Goed is het ook om te weten dat er gezocht wordt naar een meer structurele samenwerking, om echt werk te maken van een inclusieve samenleving. Dat zijn projecten waarin zowel ouderen, medewerkers en ook familie in contact komen met mensen die wat verder afstaan van de reguliere arbeidsmarkt. Als deze projecten mogelijk worden en gestimuleerd worden, biedt dat kansen voor een inclusieve samenwerking. Ik ben daar medestander in. Ik vind het ook fijn te horen dat de focus in eerste instantie op de zorg ligt en dat er wordt gezocht naar deeltaken.

Ik heb nog twee vragen, minister. Er zijn ook extra middelen voor de maatwerkbedrijven, in het relancebudget, vrijgemaakt. Ik hoor daar veel positieve reacties op. Zijn er plannen om ook met die extra middelen samen te werken met de zorgsector en daar projecten op te zetten? U weet dat ik vooral bezig ben met onderwijs. Ik vraag mij af of het eventueel mogelijk is om na de stap van de zorg ook als tweede stap in het onderwijs identieke projecten op te zetten. Kan men ook daar op zoek gaan naar deeltaken die bijvoorbeeld in het kleuteronderwijs kunnen worden overgenomen, bijvoorbeeld bij de maaltijden. Ook in het onderwijs kunnen misschien mensen worden ingezet die wat verder staan van de reguliere arbeidsmarkt. Ook daar is er veel vraag naar.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De extra middelen voor de maatwerksector, die u vorige week hebt goedgekeurd, hebben vooral betrekking op nieuwe dingen. Maar ik sluit niet uit dat die ook in het kader van de regelgeving die wij nu willen maken ook wel wat nieuwe sporen kunnen trekken. Voor mij is het vooral van belang dat wij ervaringen kunnen opdoen en een kader kunnen maken. Een van de kritieken die ik hoorde bij de ontmoeting op mijn kabinet, is dat de regels soms wel hinderlijk zijn om goed te kunnen werken. Ik sta zeker ook open voor pistes in de richting van het onderwijs. Maar ik wil niet te veel pistes openen, om te vermijden dat plots de geest uit de fles zou zijn. Ik zou nu in eerste instantie willen focussen op de ouderenzorg. Daar zijn ook acuut veel handen te kort. Als wij erin slagen om een regelgevend kader te maken, dan zou ik het een heel goed idee vinden om ook pistes in onderwijs te gaan verkennen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik ben het met u eens dat u er alles aan doet om een goed regelgevend kader uit te werken. De drempels die er nu zijn wilt u maximaal wegwerken. Ik hou alvast de vinger aan de pols, om te zien of er initiatieven mogelijk zijn in onderwijs.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de investeringen in zes toponderzoeksinstellingen
– 1235 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt Vanryckeghem

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): De coronacrisis stelt ons voor een momentum om doorbraken te versnellen en Vlaanderen op verschillende domeinen verder naar

een sterke concurrentiële positie te duwen. Het domein van het toponderzoek is daar één van binnen Vlaanderen als kennisregio. Dit onderzoek legt de basis voor innovatie en nieuwe toepassingen en garandeert het stimuleren van competitiviteit van ondernemingen. Eind 2021 heeft de Vlaamse Regering overeenkomsten met zes top-onderzoeksinstellingen afgesloten om hun kennis verder uit te breiden en hun internationale positie te versterken. Het gaat over imec (Interuniversitair Micro-elektronicacentrum), het VLIZ (Vlaams Instituut voor de Zee), VIB (Vlaams Instituut voor Biotechnologie), de KMDA (Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen), het Orpheus Instituut en het ITG (Instituut voor Tropische Geneeskunde). Hiermee worden hun werkingsmiddelen, gekoppeld aan wetenschappelijke en valorisatiedoelstellingen, vastgelegd voor de komende vijf jaar. In 2022 gaat het over ruim 33 miljoen euro extra middelen. Bij de meeste instellingen liep hun vijfjarig convenant af en gaat het over een vervolgfinanciering.

Ik heb volgende vragen. Op welke manier sluiten de convenanten en deze extra investeringen aan bij de aanbevelingen van het economisch relancecomité om in te zetten op een beperkt aantal transversale en toekomstgerichte transities rond drie economische innovatieassen: digitale economie, duurzame economie en zorgeconomie? Wat zijn de belangrijkste punten uit de evaluatie van de vorige convenanten en wat is de reden om extra financiële middelen toe te kennen aan deze onderzoeksinstellingen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wil eerst aangeven dat die convenanten afgesloten worden met excellente onderzoeksinstellingen, die internationale naam en faam hebben veroverd door hun uitstekende onderzoek. Verscheidene van de doelstellingen in de vernieuwde convenanten sluiten dan ook goed aan bij de aanbevelingen van het economisch relancecomité rond drie economische innovatieassen digitale economie, duurzame economie en zorgeconomie. Ze zijn ook in lijn met de aanbeveling 5 "innovatie stimuleren door in te zetten op fundamenteel onderzoek" en aanbeveling 6 "bijdragen aan systeemdenken" van het relancecomité. Bovendien moeten de instellingen internationaal blijven samenwerken en zullen ze maximaal gebruik maken van Europese instrumenten om zo aan de top te blijven. In de convenanten wordt bijvoorbeeld over dit laatste punt een key performance indicator (KPI) opgenomen waarbij men een bepaalde hoeveelheid aan externe middelen moet genereren, onder andere uit Europese instrumenten, als hefboom voor de Vlaamse investeringen.

Ik zal dat aantonen met wat voorbeelden van de instellingen.

Het hoeft, denk ik, geen betoog dat imec een van de sterkste Vlaamse onderzoeksinstellingen is, met ook een grote internationale bekendheid. Imec speelt een rol in de doelstellingen rond digitalisering, maar ook in duurzame energie en zorg en gezondheid. Kijk maar naar de recente covidademtest die daar werd ontwikkeld. Imec speelt tevens een belangrijke rol in het kader van de European Chips Act. Daar kom ik straks nog op terug.

Ook VIB is een van onze sterke troeven met internationale naam en faam. VIB doet onderzoek in de biotechsector, zowel voor gezondheidstoepassingen – bijvoorbeeld het antiviraal middel tegen covid van spin-off ExeVir – als voor de voedingssector – zoals spin-off Biotalys die werkt aan duurzame en biologische gewasbescherming. VIB zal in het nieuwe convenant nog meer inzetten op artificiële intelligentie en big data approach in het biotechnologisch onderzoek om zo sneller doorbraken en impact te genereren.

Met het VLIZ zetten we nog meer in op de uitbouw van De Blauwe Cluster en de blauwe economie. Het VLIZ speelt een onmiskenbare rol om de expertise rond het mariene onderzoek, en dus zo Vlaanderen, op de internationale kaart te zetten.

Hun expertise wordt ook gebruikt om de speerpuntcluster blauwe economie te versterken via duurzame samenwerkingen en toepassingen.

Bij het Orpheus Instituut zullen de extra middelen worden aangewend voor de verdere digitalisering en ontsluiting van de recent aangekochte Ton Koopman-collectie, een unieke topcollectie met studiemateriaal voor artistiek wetenschappelijk onderzoek in de muziek. De collectie omvat 20.000 volumes van stukken uit de barokperiode en is een van de grootste ter wereld.

Onder het nieuwe convenant met de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde van Antwerpen wordt meer nadruk gelegd op de maatschappelijke impact van het onderzoek en de biodiversiteit.

Tot slot zal het Instituut voor Tropische Geneeskunde zijn expertise op het gebied van de voorbereiding op pandemieën sterk uitbreiden.

We zien dus dat elk van die instellingen duidelijke doelstellingen en KPI's heeft gekregen.

Dan kom ik tot uw tweede vraag. Globaal gezien tonen de evaluaties aan dat het hier gaat over onderzoeksinstellingen die toponderzoek leveren, ook in de internationale context. Bij de evaluaties werd niet alleen naar het verleden gekeken maar werden ook specifieke aanbevelingen geformuleerd voor de toekomstige werking van de instellingen. Die vormen dan de basis voor de nieuwe convenanten.

De evaluatie van imec onderstreept nogmaals de sterke positie van imec op internationaal niveau en het strategisch belang voor Vlaanderen en Europa. Imec is er bovendien in geslaagd om zowel op het vlak van bedrijfsopbrengsten, tewerkstelling als economische impact stevige resultaten voor te leggen. Uit de evaluatie blijkt dat elke euro, geïnvesteerd door Vlaanderen, bijna 8 euro toegevoegde waarde creëert, wat dus een sterk hefboomeffect betekent.

Voor VIB gaf het evaluatieteam een uitzonderlijk positief rapport over de prestaties, zoals u hebt kunnen lezen. VIB staat ook sterk op het vlak van technologietransfer en ondernemerschap, wat de vele spin-offs en patenten bewijzen. BiGGAR Economics heeft bekendgemaakt dat de overheidsfinanciering van VIB Vlaanderen een spectaculair rendement oplevert, dat wordt geschat op 11 euro voor elke euro overheidsinbreng aan VIB.

Voor het VLIZ moeten we de infrastructuren nog meer valoriseren, de eigen onderzoeksagenda sterker focussen en ook de samenwerkingen met andere partners nog versterken.

Over het Orpheus Instituut was het eindoordeel superpositief en zullen de extra financiële middelen, zoals ik al zei, worden aangewend voor de Ton Koopman-collectie.

In het evaluatierapport van de KMDA was de vaststelling dat er een sterkere band was tussen het wetenschappelijk onderzoek en de praktische toepassing van de onderzoeksresultaten in de dierenparken van de KMDA. Het aantal publicaties is sterk toegenomen, net als het aantal internationale samenwerkingen.

De ITG-evaluatie toonde aan dat het ITG een internationaal erkend topinstituut is. Voor elke euro die hierin via het convenant wordt geïnvesteerd, wordt 8 à 9 euro externe financiering gevonden.

We geven dus een budgettaire booster om ervoor te zorgen dat onze instellingen verder kunnen excelleren. Ik hoop u ervan overtuigd te hebben dat dit zeer nuttige extra investeringen zijn.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (CD&V): Dat is zeker en vast zo, minister. Dank u voor uw uitgebreid antwoord, waarmee u aangetoond hebt hoe divers wetenschappelijk toponderzoek kan zijn. Het gaat over heel wat domeinen. Ik denk dat het ook goed is dat we op die domeinen inzetten met een heel specifieke focus op de drie economische innovatieassen. Die boosterinjectie en het hefboomeffect dat daarbij hoort, zal ervoor zorgen dat er nog meer middelen naar die toponderzoeksinstellingen gaan en dat ze nog meer kennis kunnen opdoen, maar vooral ook dat ze hun internationale reputatie kunnen versterken. Het gaat echt over wereldleiders op hun domein. Ik denk dan ook dat het goed is dat we die blijven ondersteunen met de nodige middelen en dat we hen zeker ook stimuleren om te bekijken waar die Europese middelen zitten, zodat we met Vlaanderen in het 'clubje van innovatieleiders' mogen blijven. We investeren ondertussen 3,3 procent van ons bruto binnenlands product (bbp) in onderzoek en ontwikkeling.

Ik ben dus zeer tevreden met die 'boosterinjectie', zoals u het noemde. Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de verminderde kansen van oudere jobkandidaten
– 1292 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt Vanryckeghem

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Voorzitter, ik heb een vraag om uitleg ingediend over oudere kandidaten, omdat we op dat vlak met heel wat uitdagingen zitten, die ik in deze commissie wil aankaarten. De strijd tegen de discriminatie op de arbeidsmarkt blijft heel belangrijk. Er werd al heel veel geschreven over dit thema en ook in dit parlement werden er al heel wat debatten over gevoerd. Uit onderzoek blijkt dat oudere sollicitanten in Europa tot bijna de helft minder positieve reacties krijgen dan jongeren. Wereldwijd gaat het over 40 procent. Die leeftijdsdiscriminatie blijft op hetzelfde niveau en neemt niet af, alle mogelijke inspanningen en de arbeidskrapte ten spijt. Oudere kandidaten zouden, volgens een aantal academici, kunnen anticiperen op vooroordelen door bij de sollicitatie en in de motivatiebrief een aantal zaken mee te geven, zoals flexibiliteit, leergierigheid enzovoort, en door dit boven de verloning te plaatsen.

Ik denk dat dit een heel actueel punt is, want als we vele bedrijven mogen geloven – en dat doe ik – heerst er een serieuze krapte. Ik denk dat er heel veel mogelijkheden zitten bij mensen die al wat ouder zijn.

Ik heb hierover een aantal vragen, minister.

In welke mate zullen u en de Vlaamse Regering die onderzoeksresultaten meenemen om de discriminatie op de arbeidsmarkt tegen te gaan? Wordt dat ook meegenomen in de sectorconvenants?

Hoe kunnen oudere werkzoekenden beter worden gesensibiliseerd om aandacht te hebben voor de vooroordelen en daar bij de sollicitatie voldoende op te anticiperen? Voor sommige mensen is dat vreselijk: mensen die echt wel een mooi profiel hebben, bijvoorbeeld ingenieur zijn, en 120 sollicitatiebrieven versturen zonder antwoord te krijgen. Je hoort ook vaak dat ze als 'overgekwalificeerd' worden

beschouwd, terwijl ze eigenlijk nog heel graag in operationele zaken willen duiken en op dat vlak water bij de wijn willen doen.

Op welke manier gaat VDAB aan de slag met die resultaten om het aanbod voor de oudere werkzoekenden beter af te stemmen en de vooroordelen bij werkgevers weg te werken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, ik vind het heel positief dat er almaar meer onderzoek gebeurt naar discriminatie op de arbeidsmarkt. Wel vind ik de resultaten van het onderzoek van professor Baert bijzonder verbazingwekkend. Daaruit blijkt namelijk dat discriminatie ten gevolge van de oudere leeftijd er met kop en schouders boven uitsteekt. Mijn kabinet omschrijft mij als een 'hippe oma'. Ik ken wel wat verhalen van leeftijdsgenoten. Ik vind het vreselijk om te zien hoe, met het verstrijken der jaren, kennis plots niet meer gevaloriseerd wordt. Ik ben dan ook blij dat er initiatieven genomen worden, zoals Sixie. Ik denk dat uw vraag ook kadert in dit initiatief. Het is sowieso van belang dat we dit zeer goed blijven monitoren.

Bij de nulmeting die we uitvoeren, samen met de sectoren, wordt ook de leeftijdsdiscriminatie gemeten, wat een goede zaak is. Er werd gestart met een begeleidingsgroep, waarmee sectoren hun ervaringen, vragen en bezorgdheden kunnen delen. Omgekeerd wordt er ook wetenschappelijk onderzoek gedeeld. Deze begeleidingsgroep wordt voorgezeten door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV).

38 sectoren hebben een addendum ondertekend. Iedereen kan zelf beslissen welke methodiek ze gebruiken voor die nulmeting, maar die zal wel gebeuren, collega Ronse. Toen ik aan de kar trok om die nulmeting uit te voeren, wist ik nog niet dat, van alle vormen van discriminatie, leeftijdsdiscriminatie het meest voorkwam. Het is goed dat we in Vlaanderen beseffen dat dat een zeer groot probleem is.

U vroeg hoe wij en VDAB dat beeld kunnen bijstellen. Op de website van VDAB staan een aantal tips die werkzoekenden kunnen gebruiken bij het solliciteren, met daarbij heel specifieke tips voor 55-plussers. Bemiddelaars kunnen oudere werkzoekenden ook ondersteunen met tips om te leren anticiperen op vooroordelen bij werkgevers over hun leeftijd, waarmee werkzoekenden rekening kunnen houden.

Werkzoekenden die meer ondersteuning nodig hebben, kunnen worden toegeleid naar de tender IB+: integrale bemiddeling en begeleiding plus. Deze nieuwe tender is in eerste instantie bedoeld voor langdurig werkzoekenden maar er werd afgesproken dat 55-plussers geen twaalf maanden werkzoekend moeten zijn om deze begeleiding te krijgen. Specifiek aan deze tender is de jobhunting en de werkgeversbenadering. Jobhunting houdt in dat men met een werkzoekende naar een bedrijf gaat en zegt waarom hij daar goed ingezet kan worden. Dat is een andere manier van benadering, die de weerstand bij werkgevers ten aanzien van oudere werknemers zou moeten wegnemen.

Zoals u aangaf, is het een feit dat werkgevers soms weigerachtig staan tegenover oudere mensen. Wij moeten proberen om die vooroordelen om te buigen naar voordeel. Daarvoor kan een brede communicatiecampagne opgezet worden met good practices en aandacht voor de nieuwe tender IB+. We hebben ook de oproep 'inclusieve ondernemingen' waarmee we met een heel aantal partners de schouders willen zetten onder dat inclusieve arbeidsmarktbeleid, waarbij ook oudere mensen kansen moeten krijgen. Verder richt de organisatie 50 Pluz zich zeer specifiek op de integratie van 50-plussers op de arbeidsmarkt.

Collega Ronse, ik wil wel meegeven dat de situatie verbeterd is. Vorige vrijdag hebben we de leeftijdsgrens voor bepaalde kortingen in ons doelgroepenbeleid verlaagd. Vroeger zagen we moeilijkheden opduiken vanaf de leeftijd van 50, ondertussen al vanaf 48-49 jaar, al blijft arbeidsmarktparticipatie vooral bij 60-plussers een groot probleem vandaag in Vlaanderen. Daarom focussen we daar in het bijzonder op.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, als ik u was, zou ik toch even met uw kabinet gaan spreken. Ik heb namelijk net 'hippe oma' gegoogeld en op 'afbeelding' geklikt. Zo ziet u er toch niet uit.

Minister Hilde Crevits: Ik geef u gelijk, collega Ronse, maar ik zei enkel wat er in mijn notities stond.

Axel Ronse (N-VA): U verwees zelf ook naar sectie. Om eerlijk te zijn, speelt dat niet mee. Ik ga zeggen waarom. Ik ervaar dat wanneer mensen gepensioneerd zijn de barrière om die mensen nog tijdelijke opdrachten te laten opnemen nog veel minder is. Ik denk dat de problematiek van discriminatie op leeftijd veeleer speelt bij mensen die hun pensioen nog niet hebben bereikt: mensen die 55, 56, 57, 58 zijn en nog een tijd willen meedraaien. Daar spelen een aantal problemen. Er is vooreerst een arbeidsrechtelijk probleem. Als een werkgever die mensen wil aanwerven, moet hij ze volgens de anciënniteitsregels van het paritair comité belonen. Daardoor alleen al is er een extra financiële drempel, die niet weggewerkt wordt door een doelgroepenkorting voor 58-plussers. Daar moet arbeidsrechtelijk iets veranderd worden. De anciënniteitsregels werken de jobkansen niet in de hand.

Ten tweede is er een groot vooroordeel bij veel werkgevers. Als zij bijvoorbeeld een jonge salesengineer kunnen binnenhalen, denken zij een vooruitzicht op een grotere return-on-investment te hebben dan bij de aanwerving van een 50-plusser. Maar ook dat is niet waar vandaag. Vroeger zou die jonge persoon inderdaad zeer lang bij dezelfde werkgever blijven. Maar nu is de mobiliteit op de arbeidsmarkt zodanig groot dat dit argument minder klopt. Ten derde is er de waanidee dat oudere werknemers mentaal minder flexibel zijn, minder kunnen leren. Dat is evenwel geen leeftijdskenmerk maar een persoonlijkheidskenmerk. Sommige mensen zijn gemakkelijker mee te krijgen dan anderen. Dat zijn echt vooroordelen die niet gebaseerd zijn op kwade wil maar toch onterecht zijn. Wij moeten slimmere manier, naast de arbeidsrechtelijke, vinden om die vooroordelen te doen verdwijnen. Als er één iets goed is aan de huidige arbeidsmarkt, dan is het dat die de werkgevers dwingt om af te stappen van die vooroordelen. Dat moet leiden tot extra jobkansen voor oudere werknemers. Ik vind het verschrikkelijk dat 50-plussers zich plots waardeloos voelen. Dat is een grote groep mensen die echt willen werken en die er vandaag niet voldoende kansen voor krijgen. Over de partijgrenzen heen willen wij zeker met u meewerken om die groep meer kansen te bieden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik hoor niet echt extra vragen. Collega Ronse, ik krijg nu wel van mijn kabinet alle afbeeldingen doorgestuurd. We zullen werken aan de associaties.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Alleen dit: u hebt het als voorzitter uitstekend gedaan.

De voorzitter: Dank u wel, collega Ronse. Ik doe verder.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Rita Moors aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de coördinator van het Einsteintelescoopproject
– 1280 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kurt Vanryckeghem

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Ik heb het er hier al meer over gehad. Limburg is in de running om het uniek wetenschappelijk miljardenproject van de Einsteintelescoop (ET) binnen te halen. De provincie hoopt samen met Nederland en Duitsland de Einsteintelescoop te bouwen. Dat is een onderzoeksinstituut met wereldfaam, dat zwaartekrachtsgolven in het heelal kan bestuderen en ons mogelijk meer inzicht kan geven in de oerknal. Het binnenhalen van zo een prestigieus project zou betekenen dat Limburg zich definitief kan profileren als kennisregio.

Met de aanstelling van een coördinator voor de Einsteintelescoop, wordt het belang van het project voor Limburg en bij uitstek voor Vlaanderen nogmaals bevestigd. Het takenpakket van de coördinator bestaat erin de kandidatuur in zijn geheel te versterken, en ook inzicht te krijgen in de technische, financiële en juridische details van het project. Concreet heeft hij de opdracht gekregen om de opbrengsten en de kosten in kaart te brengen, om daarna een projectvoorstel te maken voor structurele Vlaamse steun.

Maar ook uit uw antwoord op mijn eerder aan u gestelde schriftelijke vraag bleek dat er nog een aantal zaken dienen te worden uitgeklaard. Er dient onder andere nog een geologische analyse van de bodem te worden uitgevoerd, waaruit moet blijken of de ondergrond van de bodem van de regio voldoet. Ook het uiteindelijke standpunt van Vlaanderen om al dan niet medegastheer te zijn voor de Einsteintelescoop moet nog worden uitgeklaard. Tot slot is er nog onduidelijkheid of Duitsland zich al dan niet zal aansluiten in het drielandenconsortium.

Dat brengt mij tot de volgende vragen. Zijn er deadlines opgelegd aan de Einsteintelescoopcoördinator voor zijn takenpakket? Zo ja, dewelke? Wanneer zal de geologische analyse van de bodem worden uitgevoerd? Is het uiteindelijke standpunt van Vlaanderen om al of niet mede gastheer te zijn voor de Einsteintelescoop al geformuleerd? Is er tot op heden al meer duidelijkheid over het al dan niet aansluiten van Duitsland bij het consortium?

– Robrecht Bothuyne treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb al veel vragen beantwoord over de Einsteintelescoop en dat toont dat het de zielen beroert. We zijn nu bezig de pro's en de contra's te onderzoeken en wetenschappelijk te onderbouwen. Dat is de reden waarom we via het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek Vlaanderen (FWO) de Einsteintelescoopprojectmanager aanwerven met als specifieke taak hieraan te werken. De scope is 2022-2023. Dan wordt er gewerkt aan het uitschrijven van het bidbook, en wij zullen hierop een voorstel met onze buurlanden moeten uitwerken tegen 2023-2024. De échte deadline is dus het moment dat de onderhandelingen hiervoor starten. De ET-projectmanager wordt dan ook voor drie jaar benoemd.

Op dit moment is er een breed zoekgebied afgebakend, waarbinnen de specifieke locatie wordt bepaald. Dat zal gebeuren op basis van verschillende parameters zoals de geologische ondergrond, de resultaten van een aantal testboringen enzovoort. De finale locatie en configuratie is op dit moment dus nog niet bepaald.

Daarvoor is het nog te vroeg. Dat zijn dus allemaal zaken die de projectmanager in kaart zal brengen. Maar het zijn dus geen vragen die heel snel beantwoord kunnen worden.

Voor uw derde en uw vierde vraag, collega, vrees ik dat het nog wat te vroeg is voor een antwoord. Maar we zitten niet stil. We zullen met de projectmanager een specifiek profiel aantrekken om dit goed voor te bereiden voor Vlaanderen. Ik onderhoud uiteraard goede contacten met onze buurlanden. In een bilateraal overleg in november vorig jaar met mijn collega Pinkwart uit Noordrijn-Westfalen, heb ik geïnformeerd naar het Duits standpunt ter zake en afspraken gemaakt om dit voorts in bilaterale contacten te bespreken, onder andere door onze beide administraties.

Collega, u stelt de vragen en ik probeer de aandacht voor dit dossier optimaal te benutten om ons deskundig voor te bereiden op de onderhandelingen die binnen een paar jaar tot volle wasdom zullen komen.

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Ik heb een concrete vraag. Ik hoor dat het project uw bijzondere aandacht heeft, maar niet alleen uw kabinet is bevoegd. Er is naast het economische aspect ook de weerslag op ruimtelijke ordening, op leefmilieu en noem maar op. Bent u al in overleg met uw collega's binnen de Vlaamse Regering en ook op het federale niveau?

Een andere vraag is de verdeelsleutel met Duitsland. Ik begrijp uit uw antwoord dat het nog te vroeg is om daar uitsluitsel over te geven. Maar een bijkomende vraag is hoever het staat met het overleg hierover met uw collega's binnen de Vlaamse Regering?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Wat het Vlaamse niveau betreft, collega Moors, is de nota voor de aanwerving van een projectmanager voor de vakantie op de Vlaamse Regering gebracht. Het is besproken en de regering heeft haar akkoord verleend om de projectmanager aan te werven. Ook de link met het kabinet Omgeving van collega Demir is toen gelegd. Op dit ogenblik zitten wij dus op dat niveau. Federaal heb ik nog geen concreet overleg gehad. Maar ik denk dat het van belang is dat wij het dossier eerst technisch zeer goed voorbereiden. Zo kan onze project-manager dan alle nodige linken leggen. Budgettair is dit een zeer omvangrijk project maar de return die je daaruit op het eerste gezicht kunt halen is eveneens enorm. Daarom ben ik vanuit mijn bevoegdheden heel erg geïnteresseerd in dit project.

De voorzitter: Mevrouw Moors heeft het woord.

Rita Moors (N-VA): Minister, wij zijn het erover eens dat dit een heel mooi project is. Ik ben mij zeer bewust van de grote financiële inspanningen die het vergt. Maar zoals u terecht zegt, zal de return zeker in dezelfde verhouding zijn. Dat is belangrijk voor Limburg en voor Vlaanderen. Een sterk engagement van de Vlaamse overheid kan de kansen vergroten dat het project in de regio van het drielandenpunt, België-Nederland-Duitsland, wordt gerealiseerd. Wij zijn allen overtuigd van de grote meerwaarde voor Limburg en Vlaanderen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitdagingen voor het Leuvense elektronica-onderzoekscentrum imec
– 1294 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de rol van imec in de Europese chipstrategie
– 1303 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De uitdagingen voor het Interuniversitair Micro-elektronicacentrum (imec) zijn immens. Halfgeleiders en chips zijn onmisbaar binnen de digitalisering en de technologische ontwikkelingen. Europa is daarbij te sterk afhankelijk van de rest van de wereld. Om de onafhankelijkheid te verzekeren en de eigen positie te versterken moet de EU een inhaalbeweging voor een eigen chipindustrie maken. De Europese Commissie werkt daarom aan een nieuwe Europese chipstrategie, de zogenaamde Chips Act. Een centrale en prominente rol is daarbij weggelegd voor het Leuvense elektronica-onderzoekscentrum imec. Dat is niet alleen een mooie erkenning voor het baanbrekend werk dat er wordt geleverd, het zorgt eveneens voor bijkomende fondsen om verder te groeien. Maar imec blijft wel voorzichtig vanwege het mogelijke risico dat hun onafhankelijkheid zou kunnen worden uitgehold.

Imec werd in 1984 opgericht door professoren om alle academische kennis over chiptechnologie in Vlaanderen te bundelen en het groeide uit tot een begrip in de wereld. De vzw wordt mede gefinancierd door de Vlaamse Regering en ontplooit als vzw geen commerciële activiteiten. Dat draagt bij tot de unieke positie die het wereldwijd heeft verworven als een open expertisecentrum waar alle grote chipfabrikanten, als partnerbedrijven, samen de volgende generaties chips en sensoren ontwikkelen. Deze partnerbedrijven krijgen immers ook medetoegang tot onderzoek.

Er wordt in De Tijd van 12 januari 2022 aangegeven dat het model van imec goed heeft gewerkt, maar dat het aan verandering toe is gezien de nood aan hogere budgetten en de geopolitieke verschuivingen waarbij grootmachten steeds meer investeren in eigen onderzoek en productie. Een Europese strategie en schaal-vergroting met een intensieve samenwerking met onderzoekscentra in Duitsland en Frankrijk kunnen een oplossing bieden voor bovenstaande uitdagingen. Met een dergelijke samenwerking komt de autonomie van imec mogelijk onder druk te staan. Het blijft belangrijk dat imec kan blijven samenwerken met partners van buiten Europa.

Vlaanderen investeert in 2022 130 miljoen euro in imec. U gaf aan dat een meer Europees model voor I-imec een logische zaak is als de EU wil investeren in een eigen vooruitstrevende chipindustrie. Daarover het ik volgende vragen.

Minister, kunt u meer duiding geven bij de plannen voor een Europese chipstrategie en de rol van imec daarbij? Wat is de timing die daarbij wordt vooropgesteld? Wat betekent dit voor de Vlaamse ondersteuning van imec? Op welke manier zal dit imec structureel veranderen? Op welke manier wordt Vlaanderen betrokken bij deze gesprekken? Hoe wordt daarbij overlegd met de federale overheid, aangezien zij de connectie met Europa is? Op welke manier kan het evenwicht tussen een grotere Europese rol en de autonomie van de werking worden gegarandeerd?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, goeiemorgen, ik heb eigenlijk exact dezelfde analyse en vragen als mijn goede collega Gryffroy. Dat komt waarschijnlijk omdat wij dezelfde kranten lezen. Ik ga dus ook niet alles herhalen. Het komt er inderdaad op neer dat de productie van halfgeleiderchips in Europa in de context van wereldwijde geopolitieke spanningen en economische verschuivingen, en ook gezien het grondstoffentekort, dat zich bijvoorbeeld in de automobielsector al hevig laat voelen, in de toekomst enorm belangrijk wordt. Daarom heeft Europa inderdaad plannen om extra te investeren in de Europese productie. Als toonaangevende instelling ter zake zou imec daar een belangrijke rol in spelen.

Dan rijst er echter inderdaad een probleem van een soort aantasting van de autonomie. Imec is u allen wel bekend door het prachtige gebouw in Heverlee. Als u het nog niet hebt gezien, moet u zeker eens gaan kijken. Imec is altijd zo'n beetje een soort Zwitserland geweest: het werkt samen met China, met Rusland, met alle landen eigenlijk, om kennis te delen en aan de spits van die technologische ontwikkelingen te blijven. De bezorgdheid die waarnemers hebben, en die inderdaad ook werd geuit in dat krantenartikel van De Tijd, is dat die autonomie misschien wel in het gedrang kan komen.

Minister, mijn vragen daarbij zijn dus dezelfde. Hebt u misschien meer kennis dan wij over die eventuele rol die imec zou spelen in de uitbouw van een Europese chipindustrie? Wat is de status ter zake? Wat is de stand van zaken? Wat zou de rol van imec zijn in dat Europese verhaal? Hoe past dat ook binnen de plannen van de Vlaamse Regering, die inderdaad onlangs, ik geloof dat het midden december was, het nieuwe convenant heeft goedgekeurd en 130 miljoen euro steun heeft herbevestigd? In welke mate zou die Europese rol dan aanvullend zijn op hetgeen waarin wij in Vlaanderen voorzien? Hoe ziet u zelf die voorwaarden die moeten gelden in de Europese context? Denkt u dat het een goede zaak zou zijn dat die autonomie van imec wordt bevestigd? Het spreekt immers voor zich dat enige steun in onderzoek en ontwikkeling (O&O) goed is, maar als dat betekent dat we de grenzen symbolisch gaan sluiten voor de kennisoverdracht voor imec, dan kan dat misschien nefaste gevolgen hebben. Dat is natuurlijk iets dat we moeten vermijden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, dank u wel. Ik zal misschien starten met het schetsen van het kader. In haar State of the European Union van september 2021 heeft Commissievoorzitter Ursula von der Leyen het voorstel van een Europese Chip Act gelanceerd. Ze zei: "We moeten onze onderzoeks-, ontwerp- en testcapaciteiten, die van wereldklasse zijn, samenbrengen. We moeten de investeringen van de EU en de lidstaten in de hele waardeketen coördineren. Het doel is gezamenlijk een geavanceerd Europees ecosysteem voor chips tot stand te brengen, dat ook de productie omvat. Dat moet onze voorzieningszekerheid waarborgen en nieuwe markten voor baanbrekende Europese technologie ontwikkelen."

Op zich vind ik dat eigenlijk een zeer goed statement, en jullie hebben dat eigenlijk ook bevestigd in jullie vraagstelling. Ik ga er dus van uit dat er wat dat betreft geen probleem is.

Vlaanderen ondersteunt al sinds 1984 onafgebroken de uitbouw van het strategisch onderzoekscentrum imec. Daardoor is imec de afgelopen decennia uitgegroeid tot dé wereldspeler in O&O voor de halfgeleidertechnologie en digitale technologieën.

Imec is op vraag van de Europese administraties en de kabinetten van de Eurocommissarissen ook betrokken bij de inhoudelijke uitwerking van de Europese Chip Act. Men is aan het uittekenen hoe het Europese onderzoek in halfgeleiders

en digitale technologie verder kan worden versterkt om Europa terug naar die leiderschapspositie inzake geavanceerde chiptechnologie te brengen. Imec is voor Europa een strategische partner, gezien zijn sleutelrol vandaag in het internationale ecosysteem voor halfgeleidertechnologie. Imec werkt als O&O-hub in dat ecosysteem samen met werkelijk alle belangrijke actoren in de internationale waardeketen: chipproducenten, materiaalleveranciers, toeleveranciers en systeembedrijven. TSMC, Samsung, ASML en Apple zijn allemaal kind aan huis bij imec. Veel mensen weten niet dat bijna alle technologie die in hun smartphone zit, ergens een link met imec heeft.

De timing, zoals op dit moment bekend, is dat er volop wordt gewerkt aan de eerste 'draft' van de Europese Chip Act, met de bedoeling om die in de eerste helft van 2022 voor bespreking op de Europese beleidsagenda te brengen. Die Chip Act is potentieel een verdere positieve hefboom op de Vlaamse ondersteuning van imec, in aanvulling op de huidige zeer sterke industriële inkomstenstromen en de al bestaande projectgebaseerde Europese financiering. U weet dat imec ook wordt gefinancierd via programma's zoals Electronic Components & Systems for European Leadership (ECSEL) en Horizon 2020.

De Chip Act zal de inhoudelijke werking van imec zeker níet structureel veranderen. Integendeel, de ambities van de Commissie om de Europese waardeketen in de halfgeleiderindustrie verder te ondersteunen en de adoptie van geavanceerde halfgeleidertechnologie in de Europese industrie te versnellen, zijn eigenlijk perfect in lijn met de Vlaamse doelstellingen zoals vervat in het nieuwe convenant dat eind 2021 werd afgesloten.

Worden wij daarbij betrokken? Uiteraard. Mijn administratie, het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI), neemt zeer actief deel aan de voorbereidende werkzaamheden met de Europese Commissie. Zo vond er op 10 december 2021 een meeting plaats tussen de diensten van de Commissie en de bevoegde secretarissen-generaal van de administraties van de 'semiconductorlanden' Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland en Vlaanderen. Collega's, er zijn immers ook wel kapers op de kust. Er is regelmatig overleg tussen imec, mijn kabinet en het Departement EWI om de jongste informatie en stand van zaken te delen uit diverse Europese fora waarin imec betrokken is. Er is ook informeel overleg met de federale kabinetten, en er is Vlaams-federale afstemming via de gebruikelijke fora. Er is een ontmoeting gepland tussen mevrouw von der Leyen, imec en mezelf, maar door corona heeft die nog niet kunnen plaatsvinden.

Collega's, ik moet wel zeggen dat ik een beetje verbaasd was over de berichtgeving in de krant. Ik vond die wat prematuur. Dit is immers nog niet zeker. Het is een beetje sterk uitgedrukt dat ik er ongelukkig over was, maar men moet in zulke dossiers ook niet met de fanfare vooroplopen. Voor mij was het dus wat verbazend dat dat zo fors werd geboost. Jullie vragen of dit niet zal raken aan de autonomie. Integendeel, voor mij is het heel belangrijk dat, als daar massief in wordt geïnvesteerd, die investeringen in Vlaanderen en bij imec terechtkomen, en dat we niet gaan investeren in andere instituten die minder wereldfaam hebben. Voor mij is dat eigenlijk het belangrijkste aspect.

Ik kom tot de derde vraag. De rol van imec is net het verder vervullen van zijn brugfunctie tussen geavanceerd fundamenteel onderzoek inzake halfgeleiders en digitale technologie, en het versnellen van het adopteren van die technologie door de Europese industrie. Er is op dit ogenblik in de gesprekken over de Chip Act geen enkele indicatie dat de autonomie van imec, en de eigen onafhankelijke koers die wordt gevaren, zou moeten worden ingeperkt. Dat is dus een beetje in tegenstelling tot wat er in de krant werd geschreven. De samenwerking met Europese spelers en vestigingen in de EU zou wel worden versterkt, maar het is niet de bedoeling om in te breken op de autonomie.

Ik ben er persoonlijk ook echt van overtuigd dat de technologische sterkte en voorsprong van imec ligt aan het model van open innovatie dat het hanteert. In het belang van de innovatiekracht van de Europese chipsindustrie is het dus aangewezen dat men dat model kan blijven hanteren. Anders gaan we onszelf op achterstand zetten in plaats van naar verder succes.

De bijkomende Europese financiering, dan. Op dit ogenblik worden de inhoudelijk-strategische discussies volop gevoerd. Het is nog te vroeg voor een zicht op het budgettaire kader, aangezien de gesprekken nog voorbereidend zijn en op dit ogenblik net wat vertrouwelijkheid en discretie vragen. Daarom was ik verrast dat dat plots in de krant stond. Ik deel wel de door jullie gemaakte analyse dat de snelle uitbouw van imec als onderdeel van een overkoepelend Europese onderzoekscentrum met uitgebreide pilootinfrastructuur, de budgettaire mogelijkheden van de Vlaamse Regering overstijgt. Het gaat in dezen over een project met een bijzonder gezamenlijk Europees belang, waarbij de inzet van Europese middelen aan de orde is.

Het convenant berust op vier pijlers, die ook de strategie van imec weergeven. Ten eerste, imec zal op wereldschaal een van de drijvende krachten blijven die een verdere miniaturisatie van elektronica mogelijk maken. Ten tweede, imec pakt de uitdagingen voor de samenleving en de planeet aan door de ontwikkeling van slimme toepassingen inzake bijvoorbeeld gezondheidszorg, duurzame energie enzovoort. Ten derde, imec werkt aan doorbraken op het gebied van digitale systeeminnovatie. Ten vierde, imec zal zijn wereldwijde technologische leidersposities gebruiken als hefboom om impact te creëren in Vlaanderen.

Kortom, die Europese Chip Act moet imec toelaten om het state-of-the-artonderzoek verder uit te diepen én het adopteren en verspreiden van de technologie naar de Vlaamse en de Europese industrie nog te versnellen.

Dat is zo'n beetje de stand vandaag. Nog eens, als ik zie waar imec vandaag staat, dan meen ik dat overheidsmiddelen voor O&O geen uitgaven zijn, maar investeringen die heel zwaar renderen op lange termijn. Dat heb ik echter ook al gezegd naar aanleiding van de vorige vraag, van collega De Roo.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, dank u. Terecht zegt u dat veel mensen dat niet weten van imec en hun iPhone of Samsung-smartphone. Alle grote merken werken eigenlijk samen met imec. Tot mei 2014 was ik ook regeringscommissaris in de raad van bestuur van imec. Wat ik daar ook heb gezien, is de jaloezie bij Frankrijk en Duitsland. Vandaag is er toch wel enige bezorgdheid bij mij. Wat doet imec eigenlijk? Het gaat over wafers. De kunst bestaat erin om binnen een zo klein mogelijk volume zo veel mogelijk te doen. Daarover gaat het. Dat gaat exponentieel vooruit. Imec staat inderdaad wereldwijd op nummer één wat dat betreft. Frankrijk kan gewoonweg niet tippen aan onze kleinste teen, en Duitsland ook niet. Die zijn daar eigenlijk razend jaloers op. Met Nederland werken we heel goed samen.

Mijn vrees is een klein beetje dat wat Europa wil uitwerken, niet zo onschuldig is. Het lijkt me een klein beetje een Europees nationalisme ten voordele van de twee grootmachten Frankrijk en Duitsland. Volgens mij mag men het dus niet zo zien dat imec een onderdeel is van de Europese chipstrategie. Imec moet daarin gewoon de lead nemen. Men is er immers toe in staat om heel veel geld naar de twee grootmachten te pompen zodat zij op een bepaald moment eventueel wél kunnen bijbenen, wat eigenlijk al decennia hun natte droom is geweest. Dat is eigenlijk een beetje mijn zorg.

Als imec inderdaad wordt ingebed in de Europese chipstrategie, dan zou het kunnen gebeuren dat Frankrijk en Duitsland daar meer garen bij spinnen en dat de rest van de wereld buiten Europa dan beslist zich op zichzelf terug te plooien. Ik kan die reflex begrijpen. Kijk bijvoorbeeld naar lithium, waarmee er momenteel een probleem is, ook qua bevoorrading, omdat er winterspelen zijn in China en men daar beslist even de lithiummijnen te sluiten om geen luchtvervuiling te hebben. Doordat er te weinig lithium is, ontstaan er bij ons dan problemen, waardoor er weer een leveringstermijnproblematiek is enzovoort.

Als wij daar niet echt de lead in nemen, dan zou dat voor imec op lange termijn wel eens een verkeerde strategie kunnen zijn, vrees ik. Mijn bijkomende vraag is eigenlijk de vraag die ik net stelde: hoe wordt in dezen overlegd met de federale overheid? Wat ik nu ga zeggen, zeg ik niet graag, maar het is nu eenmaal zo. Wij hebben Flanders Investment & Trade (FIT). Dat gaat over handelsrelaties, maar in dezen gaat het over veel meer dan over een handelsrelatie. Het gaat ook over diplomatieke betrekkingen binnen de Europese context, en daarvoor hebben we dan ook de federale overheid nodig. Die moet daarvan op de hoogte zijn, zodat imec niet een onderdeel is van die strategie, maar simpelweg de lead neemt om Frankrijk en Duitsland eigenlijk een klein beetje terug op hun plaats te zetten. Voor mij is het ook een discussie over pure geopolitiek.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik denk dat er een aantal heel interessante dingen zijn gezegd. Minister, ik treed u bij: we mogen vooral niet vergeten dat imec een heel positief verhaal is. Het is toonaangevend in zijn sector. Het feit dat de voorzitter van de Europese Commissie naar imec zou komen, toont het belang aan. Binnenkort is er dan waarschijnlijk een herkansing.

Ik begrijp de bezorgdheid van collega Gryffroy enigszins. We zitten in een wat dubbele situatie wat dit betreft. Enerzijds zijn we enorm trots op imec en willen we daar voor de Vlaamse economie de vruchten van plukken, en zijn we bezorgd dat enige Europese extra steun toch misschien enig verlies van autonomie zou betekenen, met een inbedding in een Europese strategie die inderdaad misschien niet altijd de maximale vruchten voor de Vlaamse zou inhouden.

Anderzijds, en dat heeft de minister ook heel terecht geschetst, zit imec in een internationale context, met een Vlaanderen dat dit niet alleen kan dragen. Dat is zo voor de Vlaamse overheid, maar ook imec zelf is met de contracten met bedrijven en andere kennisinstellingen et cetera puur economisch gewoon aangewezen op die internationalisering. Je kunt imec dus niet opsluiten in een context van beperkte samenwerking of waarbij geen Europese inmenging of steun wordt aanvaard. Ze hebben dat ook nodig om hun 'frontrunner'-positie te behouden. Dat is dus zo'n beetje de catch 22 waar imec mee zit. Enfin, dat is een logische zaak, en ook niks om te negatief over te zijn. Dat vergt echter wel de nodige aandacht. Minister, u hebt ook gelijk als u zegt dat we niet op de feiten mogen vooruitlopen, maar hoe rijmen we een eventuele Europese strategie met ons Vlaams convenant dat we hebben afgesloten?

Een van de manieren om daar minder bevreesd voor te moeten zijn, is het creëren van nog meer vervolginvesteringen rond imec. Ik verklaar me nader. Als je naar andere landen kijkt – in Silicon Valley vind je daar natuurlijk de grote voorbeelden van –, dan zie je dat er rond een aantal systeembedrijven, bigtechbedrijven et cetera, hele clusters ontstaan, hele ecosystemen, waarbij die grotere bedrijven en kennisinstellingen weliswaar de spil zijn, maar het geheel veel groter is door die hele industrie die daarrond is ontstaan. Dat maakt het geheel natuurlijk sterker.

In Vlaanderen zijn die vervolginvesteringen, dus andere bedrijven die zich gaan nestelen in de periferie – dat hoeft niet noodzakelijk fysiek te zijn, maar vaak is

dat ook fysiek – van die grotere kennisinstellingen en bedrijven, nog onderontwikkeld. Er stond trouwens ook in de evaluatie van imec dat er nog meer mogelijkheden zijn, onder meer via FIT, om andere bedrijven in dezelfde sector meer in Vlaanderen te verankeren. Veeleer dan bang te zijn voor een verlies van autonomie en de rol op het wereldtoneel moeten we dus eigenlijk actief en offensief nadenken: hoe gaan wij bedrijven uit andere landen naar ons kunnen aantrekken, rond die spil die imec is?

Mijn vraag, maar ik neem aan dat u daar vandaag nog geen antwoord op kunt geven, betreft die vervolgstrategie. Ik denk dat het een aandachtspunt is voor onze vervolgstrategie, of we de rol van imec moeten verankeren of bij ons nog versterken. We moeten uitkijken naar vervolginvesteringen en het actief aantrekken van andere kennis- en economische bedrijvigheden en we moeten echt clusters creëren rond imec zodat we dat nog versterken. Dat zal de belangrijkste factor zijn in de vraag of imec de Vlaamse verankering blijft behouden. Hiermee wil ik eindigen, collega Gryffroy zal het daar ongetwijfeld mee eens zijn. Je kunt nooit voorkomen dat de internationalisering gaat spelen. Als je dat wilt voorkomen ga je de corebusiness van imec afknotten en dat kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank, collega's, voor de aanvullende opmerkingen.

Sowieso, collega Gryffroy, gaat het inderdaad over steeds kleinere chips. De smalle lijn waar jullie het beiden over hebben, collega Vande Reyde en collega Gryffroy, tussen Europees nationalisme en autonomie is een smalle lijn. Een Europees project zal altijd voor meerdere landen zijn. Maar voor mij kan het niet dat kostbare middelen gaan naar instellingen terwijl de infrastructuur al aanwezig is. Dat is een beetje mijn zorg. We zijn toonaangevend, wereldwijd top. Ik zou niet graag hebben dat u nu met iets komt dat de positie van imec net versterkt of beconcurreert. Want we zijn de beste. We zeggen het te weinig maar we zijn op dat vlak echt een grote autoriteit.

Imec neemt ook echt de lead in dit project, inhoudelijk dan, gecoördineerd met het Laboratory of Electronics and Information Technology (LETI) van Frankrijk en Fraunhofer voor Duitsland en Nederland. Dat is die machinebouwer ASML. Er wordt dus wel samengewerkt. Die Chips Act zal trouwens maar succesvol zijn, collega's, als Europa er ook in slaagt om geavanceerde producenten aan te trekken. We hebben in Vlaanderen en in de EU geen echte topproducenten. Dat is een van de zorgen. Ik wil toch benadrukken dat imec dé spil is in dat Europese verhaal. Dat weet de Europese Commissie ook bijzonder goed. Dat is ook de reden waarom we wegen op die ontwikkelingen. Maar we moeten ons niet te krampachtig opstellen. De belangen van imec liggen ook mede in een sterke intra-Europese samenwerking. Maar ze moeten daar wel de lead in kunnen houden.

Collega Vander Reyde, u hebt een punt. Dat is ook het uiteindelijke doel van de EU. Imec stelt dat pilootinfrastructuur essentieel is om spelers aan te trekken. En dat is ook zo. Dat is een stuk de bedoeling. Ik vind het – afrondend – zeer goed dat de Europese Unie initiatief neemt en hiermee eigenlijk aansluit bij de Vlaamse strategie om via investeringen in onderzoek en ontwikkeling te zorgen voor industrieel leiderschap. Maar er zijn een aantal kanttekeningen bij te maken, zoals altijd. Voor mij is het zeer belangrijk dat de toonaangevende rol van imec versterkt wordt, ook in het model dat ze doorheen al die jaren ontwikkeld hebben.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dank voor de bijkomende antwoorden. Vooraleer we moeten nadenken over vormen van Europees nationalisme stel ik voor alle duidelijkheid het volgende. Uiteraard zijn wij voor het internationaliseren. En uiteraard

kan het ecosysteem nog verbeterd en vergroot worden rond O&O-clusters. Imec werkt als O&O-instelling met een model dat samenwerkt met alle andere grote internationale spelers en het ecosysteem opbouwt rond spin-offs. Dat is hun taakstelling. Ik denk dat we daar een klein beetje meer chauvinistisch moeten over zijn. Ik ben blij dat de minister nu niet spreekt over dat we een onderdeel zijn van de Europese chipstrategie maar dat we daar wel degelijk de lead in nemen. Dat chauvinisme mag er zijn want we nemen daarin inderdaad de lead.

Frankrijk, met de beste bedoelingen, is ook niet van gisteren, maar staat op het vlak van O&O mijlenver achter, niet als het over productie gaat, want die hebben we ook nodig. En, zoals u zelf zegt, heeft Nederland zijn ASML. Dat is een machinebouwer. Dat is hun specialiteit. Wij bouwen niet de machines om de chips te ontwikkelen. Wij doen aan O&O en daarin zijn we de beste en moeten we de lead nemen en daar moeten we chauvinist in zijn enzovoort, enzovoort. Laat Frankrijk en Duitsland dan eventueel maar en masse produceren. Dat is ook een tekort dat we hebben. In Nederland zijn er machines genoeg. Maar ik zou straks niet willen – en dat was mijn bezorgdheid – dat we hier in een Europees verhaal meespelen dat dan achteraf nadelig zou zijn voor imec en vooral ook dat het concept van imec, waarbij ze werken met wereldwijde werkers en spin-offs, zou kunnen worden ondergraven door mee in een Frans-Duits verhaal te stappen. Zolang we attent zijn dat we hier de lead nemen en chauvinist mogen zijn over wat we in huis hebben, kan ik ermee leven, maar we blijven bezorgd.

De voorzitter: Ik ben blij dat u er kunt mee leven. Collega Vande Reyde, ik hoop van u hetzelfde.

De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ja, ik kan met veel leven. Ik ben opgegroeid met zeven zussen. Dat helpt.

Ik treed mijn collega ergens wel bij. Wij zijn in Vlaanderen en België altijd een beetje kampioen geweest om onze flagships open te stellen aan internationalisering maar dat heeft er in veel gevallen toe geleid dat we heel wat organisaties verloren hebben laten gaan. Het is bekend dat men bijvoorbeeld in Nederland veel strategischer heeft nagedacht over het behoud van enkele belangrijke kennisinstellingen en bedrijven, alhoewel dat de laatste jaren ook voor onze noorderburen steeds complexer wordt. Die bezorgdheid inzake imec moeten we zeker meenemen, zonder – en dat zegt de minister terecht – daarin door te slaan en de internationale context volledig te verliezen. Ik denk dat we daar allemaal op dezelfde lijn zitten. We zullen dat in het kader van de verdere Europese plannen zeker opvolgen en wie weet, als de Europese Commissaris op bezoek komt, kunnen we misschien met zijn allen eens afzakken naar imec om alles nog eens door te nemen met de Europese mensen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de innovatiesteun van het Agentschap Innoveren en Ondernemen in 2021 – 1302 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik wilde het volgende nog opmerken. De heer Ronse sprak daarnet over ‘hippe oma’s’ en dat we dat zeker eens moesten

opzoeken. Ik heb dat opgezocht. Ik verwachtte eerlijk gezegd een paar afbeeldingen van de minister zelf, maar ik werd daar wel wat in teleurgesteld. Ik heb dan ook de zoekterm 'hippe Hilde' geprobeerd, maar dat gaf ook geen resultaten. Ik heb dan nog de zoekterm 'hippe minister' geprobeerd, maar dan kwam ik bij de afbeeldingen van Mieke Vogels terecht. Dan ben ik er maar mee gestopt. Maar, collega Ronse, uw aanmaningen om die zoekterm te gebruiken, was ietwat teleurstellend.

Wat zeker niet teleurstellend is, is de focus die wij en de minister tijdens deze regeerperiode hebben gelegd op extra budgetten voor onderzoek, innovatie en economische steun, tijdens de coronacrisis maar vooral ook tijdens de relance. In december 2021 is er naar goede gewoonte een begrotingsmonitoringrapport gemaakt waarin je wel een aantal interessante zaken kunt zien over de vooruitgang en de benutting van een aantal budgetten. Het viel mij op dat er bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) een redelijk aanzienlijke onderbenutting was in 2021 van bijna 240 miljoen euro op het beschikbare budget. Met dien verstande, natuurlijk, dat de budgetten sterk gestegen zijn, maar de onderbenutting viel wel op. Het rapport stelde daarover dat er bij het Fonds voor Innoveren en Ondernemen een onderbenutting was vanuit de coronaprovisie van 152 miljoen euro en dat er een bijkomende onderbenutting was van 81 miljoen euro met betrekking tot de ecologiesteun, de strategische transformatiesteun en de provisie voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) in het bedrijfsleven. Uiteraard, als je zo'n onderbenutting ziet, zijn daar allerlei redenen voor en die zijn meestal valabel, maar het is toch wel eens goed om te kijken wat daar achter zit.

Gegeven de belangrijke rol van het Departement Wetenschap, Economie en Innovatie (EWI) en VLAIO binnen het relanceplan en gegeven het recordbedrag aan innovatiesteun dat we toegekend hebben in 2020, stelt zich de vraag wat de achterliggende redenen zijn voor deze onderbenutting. Welke factoren spelen daar een rol?

Een tweede vraag gaat specifiek over innovatiesteun. Zoals ik al een paar keer gezegd heb werd er in 2020 ondanks de crisis een recordbedrag van 270 miljoen euro innovatiesteun toegekend aan bedrijven. Het oorspronkelijke budget volstond daarvoor niet en daardoor is er zowel in 2020 als 2021 een verhoging geweest van 30 miljoen euro. Voor 2021 was er het relancebudget om aan die meervraag aan innovatiesteun te kunnen beantwoorden. Ik heb een aantal schriftelijke vragen gesteld om die dingen in kaart te brengen. Daar kwam geen enkele persaandacht voor, helaas. Het is een beetje raar want dat zijn toch wel aanzienlijke bedragen. Het is raar om te zien dat daar nooit iemand naar kijkt. Ik bedoel niet het parlement, maar de buitenwereld. Daaruit bleek dat er 247 miljoen euro – ik spreek hier over de stand van zaken in oktober – al was toegekend in 2021 waarvan 180 miljoen euro aan onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten. Minister, welke tendens inzake de aangevraagde innovatiesteun stelt u daar vast? Is de sterke toename die er in 2020 was verdergezet in 2021? Misschien is het nog iets te vroeg om definitieve conclusies te trekken. Welke belangrijke factoren hebben hier volgens u een rol gespeeld?

Ten slotte heb ik nog een vraag over de hervormingen. De afgelopen jaren, eigenlijk al vanaf uw eerste presentatie in deze commissie, zijn er hervormingen op allerlei vlakken geweest. Denk aan de kmo-portefeuille, de groeisubsidies en ook de innovatiesteun waarvoor een extra toetsing over de maatschappelijke impact werd ingevoerd. Ook voor de komende jaren hebt u nog een aantal hervormingen op de agenda staan. Het is een heel goede zaak dat we kijken hoe we dingen efficiënter kunnen maken. Zo hebt u gepland om een duurzaamheidstoets in te voeren bij de beoordeling van de steunaanvragen. U plant ook strengere criteria voor de ecologiesteun en de kmo-portefeuille wilt u nog verder op kwaliteit beoordelen, wat uiteraard een goede zaak is. Hebt u al zicht op de bijkomende

hervormingen voor het volgende jaar? Wanneer zouden die worden ingevoerd? Meestal verneem ik dat vrij plots via een mediabericht en dat is prima want ik begrijp dat het soms plots beslist moet worden, maar ik vroeg me af of u misschien al een timing had voor de verdere hervormingen inzake innovatiesteun – onder meer voor die duurzaamheidstoets – en wanneer die het komende jaar zullen worden ingevoerd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega Vande Reyde. Het is een zeer interessante vraag, maar ook een beetje technisch. Het antwoord zal op een aantal punten ook een beetje technischer zijn dan ik normaal gewoon ben, waarvoor ik nu al vergeving vraag.

Misschien moet ik starten, collega, met het feit dat ik uw bekommernis deel. Er is zeer weinig aandacht voor innovatie terwijl we daar enorm sterk op inzetten. Het belang ervan voor onze economie is enorm. Zie bijvoorbeeld naar wat we net over het Interuniversitair Micro-elektronicacentrum (imec) gezegd hebben. Hadden we lang geleden niet een offensieve strategie gevoerd op een aantal punten, dan zouden we nu wereldwijd niet staan waar we staan. Dat zijn keuzes van Vlaamse Regeringen geweest. Ook deze Vlaamse Regering maakt daar zeer gedurfde, goede keuzes in maar het is heel moeilijk om met die positieve zaken en de hefbomen die we realiseren ook enige media-aandacht te krijgen. Die media-aandacht is dan weer belangrijk om liefde in de huiskamer te creëren. Ook dat is een heel moeilijk pad dat we bewandelen.

Ten eerste gaat het hier, collega, om een onderbenutting van vereffeningskredieten (VEK's) en dus niet van vastleggingskredieten (VAK's). Alle VAK's zijn quasi volledig besteed aan de reguliere steuninstrumenten. Dat is een belangrijke nuance.

Er is de verwachte onderbenutting van 81 miljoen euro. Dat is het Europees Stelsel van Rekeningen (ESR) niveau 51.12, voornamelijk voor ecologiesteun, strategische transformatiesteun (STS) en de investeringsprovisie voor onderzoek en ontwikkeling (O&O) binnen het Fonds voor Innoveren en Ondernemen. Die onderbenutting die er dus enkel is op het vlak van uitbetaling heeft te maken met vertragingen in de realisatie van een aantal projecten. De aanrekening van de VEK's is gebaseerd op het ontvangen van verantwoordingsstukken. Door de vertraging in de projecten zijn er minder verantwoordingsstukken dan verwacht ontvangen voor deze steuninstrumenten en kunnen we niet uitbetalen. Dat betekent niet dat dat geld weg is, het is gewoon de VEK-behoefte die een beetje opschuift.

Belangrijk is wel dat de effectieve onderbenutting wellicht uiteindelijk lager zal zijn dan in het monitoringrapport vermeld omdat er veel variatie zit in de maandelijkse ontvangst van de verantwoordingsstukken bij VLAIO. Daardoor blijft een correcte prognose, zelfs eind november bij het aanleveren van de cijfers, moeilijk.

Ten tweede is er de verwachte onderbenutting op de coronaprovisie van 152 miljoen euro in VEK. Aan VAK-zijde is er nog een bestelaanvraag van 88 miljoen euro aangemaakt voor het globalisatiemechanisme en van 19 miljoen euro voor het Vlaams beschermingsmechanisme (VBM). Beiden zullen nog gedeeltelijk VEK-matig aangerekend worden voor het jaar 2021.

Concreet worden goedgekeurde beslissingen en uitbetalingen die betrekking hebben op het beschermingsmechanisme en het globalisatiemechanisme nog tot midden februari 2022 aangerekend voor 2021. Het VEK-saldo zal dus veel lager uitvallen in werkelijkheid. Daar zullen we na februari 2022 een afrekening van krijgen.

De overige 45 miljoen euro in het verwachte VEK-overschot zijn VEK-middelen die voor de corona STS-projecten – dat is 4,5 miljoen euro – en voor de oproepen voor terugbetaalbare voorschotten voor de evenementensector – dat is 40 miljoen euro – voorzien waren bij de begrotingsaanpassing 2021. Het betreft dus belast saldo van 2020 aan VAK-zijde waar in 2020 geen vereffeningen tegenover stonden en waarvoor VEK's verkregen zijn bij de begrotingsaanpassing 2021. Ik hoop dat dat helder is.

In 2021 werd voor de corona-STS-projecten maar 1,5 miljoen euro vereffend van de voorziene 4,5 miljoen euro. Voor de evenementensector was in 2021 in totaal 90,2 miljoen euro VEK voorzien, waarvan in totaal 37,6 miljoen benut is. Het verschil tussen het benutte VEK heeft te maken met de ingediende aanvragen binnen de evenementensector wiens evenement finaal toch kon doorgaan. We zouden dus moeten blij zijn dat we die voorschotten niet hebben moeten uitbetalen. Hoe meer we op die rubriek overhebben hoe beter want het is een teken dat we niet moesten uitbetalen of dat we het teruggekregen hebben.

Dan behandel ik uw tweede vraag over de tendensen. We zitten al een aantal jaren in stijgende lijn. We hebben intussen, zoals u weet, ook de 3 procentnorm gehaald, wat zeer positief is. Maar zelfs tegen die achtergrond was de stijging vanaf 2020 uitzonderlijk. Daar kan ik eigenlijk geen sluitende verklaring voor aanreiken, ook niet na diepgaande analyse bij VLAIO.

Voor 2021 kunnen we al een paar cijfers geven. Wat de totale innovatiesteun aan bedrijven betreft is er in 2021 voor 297,7 miljoen euro vastgelegd, of bijna 72 procent van de totale bedrijfssteun die VLAIO in 2021 toekende. Dat is opnieuw een lichte stijging ten opzichte van het recordjaar 2020 waarin we geland waren op 295,3 miljoen euro. Ik kan u dus bevestigen dat de trend zich doorzet.

Voor de totale innovatiesteun van VLAIO werd 399,7 miljoen euro vastgelegd in 2021. In 2020 was het totaalbedrag 399,8 miljoen euro. Dat is dus ongeveer gelijk. We zien dus een status quo maar wel een op een zeer hoog niveau.

In antwoord op uw schriftelijke vraag van 6 januari 2022 hebben we in de jaren 2019 in 2020 een zeer sterk verhoogde instroom van O&O-projecten van bedrijven vastgesteld. De effecten hiervan op de steuntoekenning zien we vooral in 2020 en 2021. De toegekende steun voor bedrijven lag in beide jaren 30 tot 35 miljoen euro hoger dan in 2019 en ruim 50 miljoen euro hoger in vergelijking met 2018.

Eind 2021 hebben we terug een normalisering van de instroom vastgesteld waardoor die wellicht voor 2021 weer terug op het hoge niveau van 2019 komt. Een mogelijke verklaring voor de verhoogde instroom in 2019 is de gunstige conjuncturele evolutie, voor 2020 spelen mogelijk effecten van corona mee waarbij O&O-activiteiten naar voren geschoven zijn.

Globaal blijft de VLAIO-steun voor O&O op een zeer, zeer hoog niveau.

Ik kom tot uw derde vraag, naar de concretisering van de bijsturingen. Ik kan de precieze timing daarvan nog niet echt geven, omdat die aangekondigde bijsturingen nu volop worden uitgewerkt in overleg met de stakeholders. Dat vraagt wat tijd. Je kunt in zo'n beleid niet van vandaag op morgen alles veranderen, want dat zou een negatieve impact hebben op de aanvragen. Je moet dat dus geleidelijk aan doen.

De aanpassing van het regelgevende kader voor STS is wél al volledig afgerond en in werking getreden. Daarin is onder meer voorzien dat een onderneming die steun aanvraagt een klimaatplan richting 2050 moet voorleggen waarin de praktische uitwerking van het deel duurzaamheid in de beschrijving van het transformatieproject wordt gekaderd. Dat gebeurde parallel met verstrengingen van de inhoudelijke beoordelingscriteria, onder meer op het vlak van duurzaamheid.

VLAIO verwacht de bredere implementering van het klimaatplan doorheen het instrumentarium tegen midden 2022 te kunnen presenteren. Ze zijn dit nu zowel voor de ecologiesteun als voor de O&O-bedrijfssteun concreet aan het uitwerken. Daarover loopt het verder overleg. Hetzelfde geldt onder meer voor de kmo-portefeuille.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw uitleg. Ik vind dat u die technische uitleg enorm bevattelijk hebt weergegeven. De onderbenuttingen die er zijn, zijn inderdaad voor een groot stuk te verklaren door het verschil tussen wat er is vastgelegd en wat er nog moet worden vereffend. Het is inderdaad zeker met dit soort steun zo dat er een betaalkalender is, al is dat misschien het verkeerde woord en zeg ik beter: dat de vereffeningen later volgen. Dat is zeker een zeer logische verklaring, waarvoor dank.

Wat betreft de hervormingen die u nog plant, moeten we aandacht hebben voor een aantal zaken. Ik ben er zeker van dat u die al hebt, maar ik vermeld ze toch maar even.

Wat wij vernemen van bedrijven is dat de grootste remmende factor, niet alleen in het inzetten of versterken van innovatie, maar in het algemeen, van valorisatie enzovoort, het tekort aan STEM-personeel (Science, Technology, Engineering, Mathematics) is. Men vindt vaak niet de juiste personen om projecten uit te voeren die innovatiesteun kunnen bevatten. Ik merk trouwens ook bij mijn eigen lokaal bestuur dat het heel moeilijk is om technische profielen aan te werven om projecten die een innoverend karakter hebben, te begeleiden. Vaak willen wij bijvoorbeeld meedoen aan oproepen uit allerlei bovenlokale initiatieven, maar is het momenteel inderdaad moeilijk – en de krapte op de arbeidsmarkt zal daar niet vreemd aan zijn – om daar de juiste profielen voor te vinden.

Ik weet dat u dat niet alleen kunt oplossen, maar in die zin is dat iets om mee te nemen in toekomstige hervormingen, om te bekijken hoe wij niet alleen de steun kunnen geven, maar ook kunnen zorgen voor een goede begeleiding van die projecten en eventueel ondernemingen daarin voor een stuk kunnen ontzorgen. Dat is natuurlijk simpeler gezegd dan gedaan, maar dat is echt wel een remmende factor om daar de juiste profielen voor te vinden.

Een ander probleem – al is dat misschien veel gezegd – is dat de hervormingen geen bijkomende administratieve lasten mogen opwerpen. Ik hoor bijvoorbeeld dat het criterium van de maatschappelijke impact – sinds 1 januari moeten O&O-projecten in een maatschappelijke impacttoets worden geëvalueerd op hun potentiële maatschappelijke impact op het vlak van mobiliteit, duurzaamheid enzovoort – in de praktijk moeilijk te beoordelen is. Misschien kunt u die geluiden bevestigen of ontkennen?

We horen ook bij VLAIO dat het niet evident is om daarmee om te gaan en ook niet voor ondernemingen om dat goed te omschrijven en te kaderen. Ik weet niet of dat probleem bij u gekend is of hoe dat criterium vandaag wordt toegepast, maar dat schijnt toch wel iets te zijn dat in de praktijk niet zo evident is.

Wat die toekomstige hervormingen betreft, zegt u terecht dat we niet om de haverklap kleine aanpassingen moeten doen, maar er eerst voor moeten zorgen dat ze goed zijn uitgewerkt. Daar ben ik het zeker mee eens. We moeten er ook voor zorgen dat, bijvoorbeeld als het gaat over het verder invoeren van die duurzaamheid, we de regelgeving altijd aanpassen in een geheel, in plaats van steeds kleine zaken te veranderen, want dan wordt het natuurlijk heel moeilijk om die dingen op te volgen.

Ik denk dat u die extra hervormingen goed zult aanpakken, maar ook hier wil ik u vragen om er echt voor te zorgen dat die administratieve lasten beperkt blijven en dat de toegankelijkheid van O&O-steun, zeker voor kmo's, kleinere ondernemingen, blijft bestaan. U hebt daar zelf al een grote shift in gezien. De concentratie van O&O-steun is minder geconcentreerd dan vroeger. We mogen dat absoluut niet laten verloren gaan door onredelijk veel extra criteria toe te passen. Het is natuurlijk goed dat er een focus wordt gelegd op een aantal speerpunten, zoals duurzaamheid, digitalisering enzovoort. Maar de focus leggen mag niet betekenen dat de slinger helemaal mag doorslaan en dat het enkel over een heel specifiek aantal trajecten mag gaan of een aantal specifieke thema's waardoor je de deconcentratie eigenlijk zou terugdraaien. Minister, houd er in de toekomstige hervormingen rekening mee dat die openheid en die minimale administratieve last behouden blijft, want dat is echt wel nodig om zeker kmo's te blijven bereiken.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Voorzitter, na deze zeer uitgebreide, maar zeer interessante vraag van collega Vande Reyde, wil ik een korte bedenking maken. Het is duidelijk dat het mantra van deze Vlaamse Regering al langer is dat we ons uit de crisis moeten innoveren. En het is duidelijk dat de bedrijfswereld klaarstaat om samen met de Vlaamse Regering die ambitieuze handschoen op te nemen en bovendien de innovatiesteun zo vorm te geven dat die vooral bijdraagt aan een aantal belangrijke maatschappelijke uitdagingen inzake klimaatzorg. We werken dus echt wel aan een sociale vooruitgang door economische groei. Dat is uiteraard een zeer positief gegeven, waarvoor onze oprechte dank, minister.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vanryckeghem, ik dank u voor uw positieve bemerking.

Collega Vande Reyde, ik zal antwoorden op uw aanvullende opmerkingen. De betaalkalender is het juiste woord, collega, omdat we in schijven uitbetalen. Meestal zijn dat er drie. Daarom heb je een kalender.

Er is inderdaad een krapte, zowel bij bedrijven als bij kennisinstellingen, de doctoraten. Je mag echter niet vergeten dat we, bij wijze van tegengewicht, internationaal aan de absolute top staan inzake O&O-personeel als aandeel in de beroepsbevolking. Wat die verhouding betreft, zitten we echt heel goed, ook al is er een tekort. Maar we staan niet alleen in die tekorten.

U legt heel terecht de aandacht op die STEM-agenda. Het blijft werken aan een structurele verbetering, dat moet ik erkennen.

Wat u zegt over de administratieve lasten verbaast mij een beetje. Als bedrijven steun willen, moeten ze ook onderbouwen wat de positieve impact kan zijn. Als wij vaststellen dat uit onderzoek blijkt dat steun aan grote bedrijven te weinig meerwaarde heeft, dan is dat voor mij een grote bron van bezorgdheid. Ik weet dat dat voor u ook een bron van bezorgdheid is, want u hebt mij daar al over ondervraagd. We moeten rompslomp vermijden, de kmo's zijn een absolute prioriteit, maar ik wil wel een grondige motivering. U weet dat mensen allergisch zijn aan het rondstrooien van geld, zeker na corona en alle middelen die we daaraan hebben moeten uitgeven. Er moet dus een goede motivering zijn en ik wil de maatschappelijke impact zien. Die balans wil ik maken. Dat beschouw ik niet als een administratieve rompslomp.

Een nieuw criterium vraagt zeker wat inlooptijd, zowel bij VLAIO als bij de indienende bedrijven, daar hebt u zeker een punt. Dat mag echter geen reden zijn om alles te laten zoals het is. Het is goed dat we wijzigen, maar ik wil dat samen

met hen doen. We volgen alles heel nauw op met VLAIO. Ik zal uit het eerste, de STS, lessen trekken voor de uitrol van de andere instrumenten en desgevallend een paar aanpassingen doen indien dat nodig zou zijn.

Er is vandaag trouwens nog geen verplichting om maatschappelijke impacttoetsen voor O&O-steun te doen, maar wel voor de economische aspecten. We geven in dezen dus geen blanco cheques.

Ik begrijp een aantal van uw opmerkingen, maar weet dat ook ik bezorgd ben over de impact die we generen met het belastinggeld van de mensen dat we injecteren in O&O.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, hartelijk dank voor uw antwoord. We zitten volledig op dezelfde lijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van de nieuwe douaneformaliteiten wegens de Brexit
– 1282 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Collega's, minister, het is nu ruim een jaar geleden dat de handelsovereenkomst Trade and Cooperation Agreement (TCA) werd afgesloten tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie, naar aanleiding van de Brexit. Oorspronkelijk zouden er in drie fasen verschillende invoer-maatregelen worden geïmplementeerd om die overgang zo vlot mogelijk te laten verlopen. Vorig jaar werd de invoering van de maatregelen tweemaal uitgesteld wegens de coronacrisis. Sinds 1 januari 2022 zijn er nieuwe invoerformaliteiten. En er komen nog extra formaliteiten bij in de loop van dit jaar en in januari 2023.

Dankzij de goede voorbereiding van de Vlaamse Regering, van de administratie en van onze havens en bedrijven zelf, zien we dat de negatieve gevolgen en chaos die we van de Brexit hadden verwacht, tot nu toe grotendeels zijn uitgebleven. Maar bedrijven vrezen dat de echte impact van de Brexit pas in de loop van 2022 duidelijk zal worden. Volgens de exportcijfers van Flanders Investment & Trade (FIT) tot en met augustus 2021 lag onze export naar het Verenigd Konikrijk iets, namelijk 3,18 procent, hoger in vergelijking met diezelfde periode in het coronajaar 2020. Maar de exportcijfers lagen nog een pak, 13,83 procent, lager dan diezelfde periode in 2019. De export naar andere buurlanden daarentegen is, zoals we weten, wél gestegen.

Op Vlaams niveau werken heel wat diensten samen: het Vlaams Instituut voor de Logistiek (VIL), het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), het Vlaams netwerk van ondernemingen (VOKA), FIT en Deloitte om het project Gateway2Britain in goede banen te leiden. Dat project mikt er enerzijds op om met een digitaal platform administratieve en grenscontroleprocessen te vereenvoudigen en anderzijds een fysieke parking en servicepunt te realiseren om bedrijven hun formaliteiten ter plaatse in orde te laten brengen. Tijdens de commissiezitting van juni 2021 gaf u aan dat het digitale platform tegen het einde van het eerste kwartaal van 2023 zou worden gerealiseerd. De fysieke parking en servicepunt zouden klaar zijn tegen het einde van het derde kwartaal van 2023.

Om de impact van de Brexit maximaal in te dijken, moeten we zo snel mogelijk de Green Corridor realiseren. Met het digitaal platform en een fysieke servicelocatie richting de haven van Zeebrugge, kunnen we Vlaanderen in de markt zetten als dé brug richting het Verenigd Koninkrijk.

Minister, kunt u toelichting geven bij de laatste stand van zaken omtrent de uitrol van de Green Corridor? Kunt u toelichting geven bij de huidige kostprijs en timing van dit project? Op welke manier kunnen we de realisatie van dit project eventueel versnellen?

Kunt u de laatste stand van zaken geven omtrent het omzetverlies van onze ondernemingen en de import- en exportcijfers van en naar het Verenigd Koninkrijk? Op welke manier hebben FIT en VLAIO onze ondernemingen geïnformeerd omtrent de huidige grenscontroles?

Op welke manier schakelt de Vlaamse Regering onze Vlaamse vertegenwoordiging in het Verenigd Koninkrijk en onze ambassade in om de impact van de Brexit zo goed mogelijk op te vangen en de uitrol van de Green Corridor te optimaliseren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, ik dank u voor uw interessante vraag. Ik kan u een stand van zaken geven over het project Gateway2Britain.

In opdracht van VLAIO zijn VIL en Deloitte in de zomer van 2021 gestart met een studieopdracht om de haalbaarheid te onderzoeken. In de loop van die maand wordt de eerste fase van het onderzoek opgeleverd met een beschrijving van mogelijke uitrolscenario's.

Dit onderzoek werd gedaan in samenspraak met diverse stakeholders, namelijk havens, ondernemers en douanediensten. Samen met FIT werden ook de eerste stappen gezet in het Verenigd Koninkrijk om daar de nodige contacten te kunnen verankeren voor een latere concrete uitrol.

De totale budgettering van de Green Corridor is afhankelijk van het scenario waarvoor uiteindelijk zal worden gekozen. Dat maakt, samen met verdere afspraken voor de concrete uitrol, het voorwerp uit van overleg binnen de stuurgroep eind januari 2022.

Voor februari 2022 is er een aanbesteding gepland in minicompetitie voor een vervolgstudie. Die vervolgstudie moet opgeleverd zijn op 30 juli 2022. Hierna wordt dan een openbare aanbesteding gelanceerd. Tegelijk met die opdracht wordt ook de outreach naar de stakeholders in het VK gerealiseerd. Voor al dit voorbereidende werk is een budget van 500.000 euro uitgetrokken.

Het project plant de start van de pilootfase momenteel voor 1 maart 2023. We houden een zeer strakke timing aan, zonder daardoor stappen over te slaan of onvoldoende met de betrokken stakeholders te spreken. VLAIO bewaakt het traject en volgt het samen met FIT zeer kort op.

FIT en VLAIO hebben onze Vlaamse ondernemingen via verschillende kanalen geïnformeerd over de huidige grenscontroles, via mailings, de website en nieuwsbrieven. Wij zetten die inspanningen voort en rollen acties voor nieuwe invoereisen uit.

Uit de eerste voorlopige cijfers blijkt de export naar het VK een lichte daling te kennen van 0,06 procent. Dat gaat duidelijk in tegen de algemeen stijgende trend van de Vlaamse exportcijfers voor 2021. Als u mij dan vraagt wat de oorzaak daarvan kan zijn, dan zijn er, zeker omdat de douaneformaliteiten pas vanaf 1

januari 2022 in voege treden, een heel aantal factoren. Zo had de Britse economie het de voorbije periode niet makkelijk. Heel wat factoren maken dat ook de invoer in het VK het moeilijk heeft. De Vlaamse resultaten op de Britse markt zijn niet veel beter of slechter dan de resultaten van de meeste andere landen.

Op effectieve uit- en invoercijfers voor heel 2021 is het nog wachten tot midden maart 2022. Aan de Britse kant zijn er al voorlopige in- en uitvoercijfers tot oktober 2021waaruit blijkt dat Vlaanderen met min 0,06 procent als leverancier goed heeft gepresteerd.

De gemiddelde EU-export naar het VK liep licht terug met 0,16 procent. Voor Duitsland is dat min 3,08 procent, voor Nederland min 14,54 procent, voor Frankrijk min 2,44 procent, voor Italië plus 0,52 procent. Ook de Britse import uit de VS liep jaar op jaar met 4,8 procent terug in de periode tot oktober 2021. We doen het dus niet zo slecht in vergelijking met deze cijfers.

De handel met het VK heeft een nogal wispelturig verloop met als resultaat dat de cijfers ter plaatse blijven trappelen. Op basis van die nulgroei zouden we kunnen zeggen dat we het niet beter of slechter doen dan andere landen, maar wanneer we kijken naar de totale cijfers, zien we dat daar ook heel veel sterke stijgers en dalers tussen zitten. Zo wist de farmaceutische sector zijn export te vervier-voudigen met 204 procent. Ook de exportwaarde van minerale brandstoffen steeg met 121 procent en de diamant en vooral de industriële edelmetalen gingen erop vooruit met 35,5 procent voor de sector in zijn geheel. Verliezen zijn vooral opgetekend voor wagens.

Vergeleken met het derde kwartaal van 2019, pre-pandemie en pre-Brexit, ligt de Vlaamse uitvoer naar het VK nog altijd 14,2 procent lager dan het peil toen. 2022 wordt ongetwijfeld een sleuteljaar voor onze handel met het VK. We moeten wel werken aan de douaneformaliteiten

Alle diensten van de Vlaamse Regering in het VK, bestaande uit de Diplomatieke Vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering, de diensten van FIT en de collega's van Toerisme Vlaanderen, zetten zich dagelijks in om die impact zo goed mogelijk op te vangen. Dat lukt ook best wel goed, vind ik.

Onze collega's in Londen hebben in de voorbije maanden nauw samengewerkt met collega's hier in Vlaanderen, om Vlaamse bedrijven correct op de hoogte te brengen van de gevolgen die de Brexit voor hun sector teweeg kan brengen. Er zijn ook webinars en andere informatiemomenten georganiseerd.

Het Green Corridor-project is nog in volle ontwikkeling maar onze vertegen-woordiging staat klaar om het efficiënt uit te rollen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, ik dank u voor de stand van zaken. Ik denk dat het inderdaad heel belangrijk is dat we bekijken hoe we de grenscontrole-processen zoveel mogelijk kunnen vereenvoudigen en andere drempels zo spoedig mogelijk kunnen wegwerken. Ik hoorde in uw antwoord dat u daar nog altijd volop mee bezig bent. Het is inderdaad allemaal niet zo eenvoudig omdat er verschillende stappen nodig zijn. Bovendien is haast en spoed zelden goed maar in dezen moeten we natuurlijk de timing volgen die de Britten en de Europese Unie ons opleggen. Dus, in elk proces waar we snel of sneller kunnen schakelen, moet dat worden bekeken.

Minister, het is heel belangrijk dat u, uw kabinet, alle diensten en de bedrijven en ondernemers die ons hun feedback geven, dit verder opvolgen. Die verdere export

richting Verenigd Koninkrijk is heel belangrijk voor onze economie en voor onze bedrijven.

We zien ook een heel raar effect. Terwijl de groei van de Vlaamse export naar het VK is verdwenen, lijken Britse investeerders wel meer dan ooit de weg naar Vlaanderen gevonden te hebben. Is dat iets wat we vanuit Vlaanderen ook expliciet stimuleren en hoe helpen we dan bijvoorbeeld de Britten in hun zoektocht hier? Komen daar ook veel vragen over binnen? Ik denk inderdaad dat we daar volop op moeten inzetten want dat zorgt natuurlijk ook voor extra jobs in Vlaanderen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw De Vreese, het is voor ons inderdaad van belang om de druk zeer hoog te houden, en dat doen we ook. FIT levert hier sterk werk en is ook het eerste aanspreekpunt. We houden heel nauwgezet de vinger aan de pols. Dat geldt ook voor uw vraag over die jobs.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, ik denk dat u en de hele Vlaamse Regering – want ook de minister-president speelt daar zijn rol – daar prioritair op inzetten. Ik wil u vragen dit verder te blijven monitoren en die prioriteit hoog te houden. Dan zullen we er samen met onze bedrijven, die daar ook volop op inzetten, het beste van maken. We volgen 2022 natuurlijk met veel nieuwsgierigheid op om daar de verdere effecten nog van te zien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de uitvalcijfers ten gevolge van de omikronvariant en het toedienen van de coronaboosterprik op het werk
– 1316 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, nu de omikron-variant zo ronddwaalt, dreigen heel wat tekorten op het vlak van personeel. Zo gaf de topman van het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) al aan dat volgens hem de overheid een nationaal noodplan zou moeten opstellen dat bedrijven de nodige flexibiliteit geeft om acute personeelsuitval te kunnen opvangen.

Het is dus alleen daarvoor al een sterk gegeven dat mensen geen klein verlet moeten aanvragen om zich te laten vaccineren, maar dat gewoon tijdens de uren kunnen doen op het werk zelf.

Dankzij een Vlaams proefproject om na te gaan of het nuttig is om vaccins op verschillende plekken aan te bieden, hebben werknemers van enkele Vlaamse ondernemingen al een boosterprik ontvangen op het werk. Het gaat onder meer over de ondernemingen BASF in Antwerpen, Agfa-Gevaert in Mortsel, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), Belgoproces en het Studie-centrum voor Kernenergie (SCK).

Ondertussen heeft zo goed als iedere 18-plusser al een uitnodiging gekregen voor een boosterprik maar nu er ook al sprake is van een mogelijke vierde prik, lijkt het me wel heel relevant te weten hoe de pilootprojecten liepen of lopen in de gekozen

Vlaamse bedrijven. Zo kunnen we, indien nodig, bij een vierde prik snel schakelen en de Vlaamse ondernemingen volledig mee betrekken in de uitrol van die mogelijke vierde prik.

Minister, hoe is het pilootproject verlopen en welke conclusies kunnen daaruit worden getrokken voor de toekomst?

Hebt u al zicht op de gevolgen van de omikronvariant op de Vlaamse bedrijven? Met andere woorden, hebt u een zicht op de uitvalcijfers?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vanryckeghem, dit is een Belgisch proefproject onder leiding van de Task Force Testing, het hoofd is Dirk Ramaekers. Vlaanderen neemt daaraan deel.

Het agentschap Zorg en Gezondheid heeft me de voorlopige gegevens bezorgd op 14 januari. De situatie op het terrein evolueert ontzettend snel, wellicht loop ik weeral een beetje achter.

De bedrijven in Vlaanderen die hebben deelgenomen aan het pilootproject voldeden aan enkele specifieke criteria zoals minstens duizend werknemers, gunstig advies van Comité voor Veiligheid en Preventie op het Werk enzovoort. Het gaat om de volgende bedrijven: ArcelorMittal Belgium met sites te Gent en Geel, Agfa-Gevaert in Mortsel, Evonik, Aperam Stainless Steel, BASF in Antwerpen, SCK, Exxon Mobile, Janssen Pharmaceutica in Beerse en Bekaert in Zwevegem is er begin januari 2022 aan toegevoegd. De volgende bedrijven stappen nog in het project: het Havenbedrijf in Antwerpen en AB InBev in Leuven. De acht eerst vermelde bedrijven tellen samen 23.417 werknemers, waarvan een kleine tienduizend on site, dus die geen telewerk kunnen doen.

Enkele voorlopige vaststellingen: de tijdslijn is een beetje ongelukkig, want starten in de eindejaarsperiode op het moment dat vele werknemers reeds gevaccineerd of uitgenodigd waren, is een beetje ongelukkig. Het resultaat is wel bevredigend maar een hoger bereik wordt haalbaar geacht. Er is een globale tevredenheid bij de werknemers en bij de bedrijfsgeneeskundige diensten. Het farmaceutisch proces werd goed beheerd. De samenwerking met de vaccinatiecentra was probleemloos. De bedrijfsgeneeskundige diensten wensen vroeger betrokken te worden bij dergelijke campagnes. Er is nog geen eindevaluatie gemaakt van de pilootprojecten.

Ik vind het een beetje een gemiste kans dat de bedrijven niet eerder betrokken zijn bij de vaccinatiecampagne. Natuurlijk, het was een keuze om via de vaccinatiecentra te werken en dat loopt heel goed. Voor de toekomst denk ik dat de bedrijven vaker in een sleutelpositie zullen komen.

De omikronvariant, de vraag van 1 miljoen, de stijgende besmettingscijfers hebben een stevige impact op de werkvloer. We hebben het er vorige week in de plenaire vergadering ook al even over gehad. Gemiddeld 6 procent van de werknemers in een onderneming is afwezig door een quarantaine of besmetting. In 'normale tijden' is dat slechtst 2 procent. De situatie is nijpend, maar nog niet acuut. De ene sector is ook meer getroffen dan de andere. Het gaat hierbij vooral over sectoren waarin door de aard van het werk telewerk niet mogelijk is, onder andere transport, voeding en logistiek.

Om de veiligheid op de werkvloer maximaal te garanderen trof ik vorig jaar al extra gezondheidsmaatregelen in de dienstenchequesector. We bekijken of we innovatiesteun kunnen uittrekken om de coronastrijd te voeren. BANDIT, een bedrijf in

Opglabbeek, heeft zijn filosofie omgegooid. Ze gebruiken de techniek voor beveiliging nu om ruimtes te desinfecteren met mistgeneratoren.

Om de diverse sectoren en bedrijven draaiende te houden hebben de organisaties vooral vragen voor het federale niveau. Het gaat hier over de vraag naar meer overuren, meer flexijobs, en meer studentenarbeid. Ik hoop dat de Groep van 10 snel tot een akkoord komt. Ik ben blij met VDAB die een actie wil starten richting jobstudenten. De examens zijn bijna voorbij, we kunnen mobiliseren, dat hebben we ook getoond naar aanleiding van de problemen met de seizoenarbeiders in de landbouw vorig jaar. We zouden een gelijkaardige actie kunnen ondernemen als dat gevraagd wordt.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord en uw blijvende bezorgdheid omtrent dit thema. Het klopt dat Voka West-Vlaanderen gisteren nog aan de alarmbel trok. West-Vlaamse bedrijven ondervinden hoe langer hoe meer hinder van corona. De werknemers zijn vaker afwezig door quarantaines. Voka West-Vlaanderen hield een enquête bij zijn leden. Uit de bevraging blijkt dat afwezigheden maal drie en vier gaan op de werkvloer.

Ik citeer Bert Mons: 'het is duidelijk dat omikron niet langer woedt in de ziekenhuizen maar vooral in de bedrijven lelijk huishoudt'. Heel wat bedrijven moeten hun noodplan activeren om de boel draaiende te houden. Momenteel heeft zo'n 13 procent van de bedrijven dat al gedaan.

Heel wat bedrijven kijken uit naar het Overlegcomité van morgen. Ze hopen op oplossingen om de economie te vrijwaren.

Minister, hoe kijkt u hiernaar? Welke maatregelen zijn er mogelijk om onze economie te vrijwaren van al te negatieve gevolgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dat is een goede vraag, mijnheer Vanryckeghem. Morgen zal het vooral gaan over de barometer waar al een tijdje over gesproken wordt. Men verwacht een piek aan besmettingen. De bedrijven zijn bezig met hun continuïteitsplannen waar ze zelf werk van maken. Ik kijk in dezen vooral uit naar een akkoord tussen de Federale Regering en de sociale partners om het een en ander te lijf te gaan. Ik vind het jammer dat dat er nog altijd niet is. Ik denk dat het Overlegcomité van morgen nog niet in functie zal staan van de grote versoepelingen – dat is een beetje moeilijk nu – maar wel in functie van de barometer. Natuurlijk kan alles elke dag veranderen.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (CD&V): Alles kan veranderen. Ik vertrouw in de goede opvolging door de minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.